

Delavska

Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrlet Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Dr. A. G.:

Nova obzorja

Naša doba je kaj čudna, kakor so pač čudne vse prehodne dobe. Vsi vprek čutimo, kako se je težišče vsega javnega življenja premaknilo z zgolj političnega področja na gospodarsko in socialno plat. Časi, ko so se ljudske množice borile za osnovne državljanske pravice, za demokratična načela v javnem življenju, vse drugo jih pa ni zanimalo, so očitno minili. Res imajo tudi danes marsikje na svetu opravka z raznimi diktaturami ter se morajo ali se bodo še morali boriti nasproti njim za osnovne politične svoboščine. Toda tisto, kar ljudi danes najbolj zanima, kar jih najbolj tare, so gospodarska in socialna vprašanja, to so vprašanja dela in zaslužka, cen, socialnega zavarovanja, vsakovrstnih javnih dajatev itd.

Kljub vsemu temu pa bi radi še danes reševali vse najbolj pereče zadeve javnega življenja na stari način, s starimi sredstvi. Še vedno ravnamo, kakor v predvojnih časih, ko so bile — vsaj tako se je zdelo — naloge in dolžnosti ljudskih voditeljev in zastopnikov dokaj preproste in lahke. Večinoma je zadoščalo, ako so imeli razvit govorniški dar pa nekaj organizatoričnih in taktičnih spretnosti. To jih je že usposabljal, da so lahko zavezli vodilna mesta v občini, okraju, deželi in tudi v državi.

In vendar se je v našem, modernem času vse to močno spremenilo! Vprašanja, ki težijo sedanjemu rodu, se ne dajo nič več dobro reševati s praznim govorančenjem in tudi ne samo s številnimi glasovi, s politično močjo. Spomnimo le na vprašanje likvidnosti naših denarnih zavodov, na zaščito kmečkih in drugih dolžnikov, na vprašanje brezposelnosti in javnih del, na silne težave našega delavskega zavarovanja, posebej na one s sanacijo bratovskih skladnic, na vprašanje minimalnih mezd itd. Kaj se da v vseh teh in še nešteti drugih takih rečeh pametnega ukreniti brez temeljitega poznavanja ne le poedinih takih vprašanj, temveč tudi celotnega problema vse naše gospodarske in socialne politike? Vsako tako vprašanje zase predstavlja namreč le drobec, majhen del iz celote vsega našega gospodarskega in družabnega življenja. Zato se da zares uspešno reševati edino v celotnem okviru, to se pravi edino v zvezi s celim sestavom različnih drugih vzporednih ukrepov.

Ravno zaradi te vsestranske medsebojne povezanosti vseh najrazličnejših gospodarskih in družabnih področij in vprašanj pa je v teh stvareh popolnoma nemogoče kaj izdatnega ukreniti brez jasnega in določnega gospodarskega in socialnega programa ter dosledno po njem uravnane sistematične gospodarske in socialne politike. Tu ne pomagajo nikake lepe besede in obljube, tudi ne sama dobra, recimo kar najboljša volja, niti ne sama politična moč. Vse je sicer tudi dobro in potrebno, toda brez temeljitega poznavanja celotnega sestava gospodarskih in socialnih vprašanj naše dobe v teh stvareh resnično ni mogoče storiti kaj učinkovitega, zares izdatnega. Zgledov za to ne bom navajal, ker si jih lahko vsak sam našteje od drugod in iz našega domačega življenja, kolikor hoče.

Za delavstvo pa tudi za druge siromašne delovne sloje je ta ugotovitev posebej važna. Vsa tista težka in pereča gospodarska in socialna vprašanja, ki danes pretresajo ves svet, se namreč najbolj tičejo ravno teh stanov, imajo zanje največji, mnogokrat kar življenjski pomen. Ravno ti ljudje so namreč najbolj odvisni od uspešnosti in neuspešnosti gospodarske in socialne politike v državi, pa tudi v deželi, okraju, občini. Ostali,

premožni sloji, se morda lahko ponašajo, da morajo k stroškom te politike neposredno največ prispevati, delavstvo in ostalo siromašno ljudstvo pa čuti posledice slabe gospodarske in socialne politike redno prav pri vsakdanjem krubu — če ga zaradi nje vobče ne izgubi.

Nekako isto velja v tem pogledu posebej tudi za nas Slovence kot celoto. Tudi Slovenci kot celota občutimo namreč zle posledice vsakokratne gospodarske in socialne politike v naši državi najbolj živo, to se pravi, da nas zadevajo, podobno kot navadnega delavca, prav pri naših najnujnejših življenjskih potrebah. Slovenci navadno

O slovenski ljudski fronti

Tale sestavek smo prejeli od našega tovariša-inteligenta z dežele. Uredništvo.

V našem glasilu krščanskega delovnega ljudstva smo doslej parkrat med drobnimi vestmi beležili stremeljenja in pojave novega življenja, ki klije ob času, ko je že tudi meščanstvo pričelo izgubljati vero v odrešujoči kapitalizem. Gotovo nas ti pojavi zanimajo v večji meri kot razni kongresi strank. Ze po prvih slabotnih poganjkih hočemo svobodno spoznavati, če gre res za ljudsko gibanje, če se delavec in kmetje za tako gibanje navdušujejo, predvsem pa ugotoviti, če v naši dosledni in brezkompromisni borbi za pravičnejši socialni red, ideje, ki nas družijo, pridobivajo novih zagovornikov in bojevnikov, pripravljenih na žrtve, ki jih tako veličasten boj turja od vsakega izmed nas. Mislimo z lašno glavo, zato smo morali postati pozorni nad tem, da se v naših glavnih dnevnikih že prvi pojavi ljudskega gibanja napadajo in predstavljajo kot največje strašilo parola: »Slovenska ljudska fronta.«

Bralec »Delavske Pravice« bi iz našega poročanja ne smel dobiti vtisa, da so tokovi ljudske fronte pristni, da je v novem ljudskem gibanju vse »tako lepo«, temveč bi od nas moral biti poučen, da je tako gibanje od koderkoli naročeno, da je nekaj faliranih študentov najetih in plačanih za to, da ustvarjajo meglenost, da begajo dobro ljudstvo in podirajo trdno občestvo.

Meščanstvo kot vodilni stan družbe od včeraj se je že davno naučilo, da se ideje dajo kot enakovredne postavke za kramarsko kalkulacijo uvrstiti med pogonsko silo, surovino ali delovno energijo človeka z edino svrhu, da kalkulacija ob vsakem zaključku poslovne dobe vrže toliko in toliko profita. Le tako si nam je mogoče razlagati pojav, da so vsi programi različnih političnih strank tako lepi, da delovnemu ljudstvu kak poseben program sploh ni potreben. Ni nam znana politična formacija, ki za naše razmere ne bi imela na svojem praporu na prvem mestu borbe za demokracijo, zatem za politično svobodo, za socialno pravičnost, za rešitev kmečkega vprašanja, velikih javnih del itd. Znano nam je, da Hodjera z večjo gorečnostjo nastopa za popolno demokracijo kot vsi stari demokratje, da je danes celo JNS srdita pobornica za popolne politične svoboščine, čeprav jo vodijo isti ljudje, ki so še pred kratkim predstavljali režim največje tiranije. Izgleda torej, da so programi obstoječih političnih grupacij, ki jih oblikuje meščanstvo, postali predmet licitacije, da se protilepemu programu nasprotne skupine postavijo lepšega in proti obema najlepšega. Ni čuda, če se delovno ljudstvo za lepoto programov ne more več ogrevati, v zagrenjenosti se prevelikih dobrotni-

nimamo odločilnega vpliva na celotno politiko naše države. Zato pa tako živo občutimo vsako najmanjšo napako ali celo krivico na gospodarstvem in socialnem področju. Prav zaradi tega je in mora biti glavna naša naloga, da se na vodilnih mestih uveljavimo s prvovrstnim, visoko kvalificiranim in žilavim strokovnim delom. Samo na ta način bomo v razmerah, kakršne so v naši državi, in bodo najbrž še dolgo ostale, rešili vsaj približno dostojno stopnjo življenja, kulture in civilizacije.

S tega vidika je za nas Slovence in posebej še za naše slovensko delavstvo dragocen vsak trenutek, ki bi ga lahko izrabili, da s svojimi najboljšimi močmi storimo vse, kar bi bilo mogoče za nas storiti, in neprecenljiva škoda je, če traktimo ta čas za prazne marnje.

kov celo boji. Po takih opazovanjih postajamo skeptični napram vsem programom ter smo primorani ocenjevati neko gibanje po čisto drugačnih vidikih. V prvi vrsti po takih, koliko vsaka akcija doprinaša k ogroditvi boljšega socialnega reda, kakšna so njena dejanja ob odločilnih vprašanjih. Kot zreli ljudje bomo že prišli do lastne sodbe, kaj je lepo in kaj ni in kadar bude potrebno, bodemo lastno sodbo tudi povedali.

So pa še drugi razlogi, zakaj ne delavec in ne kmet zveličavnim programom, ki vsebujejo vse recepte za ustvaritev raja na zemlji, ne more in noče verjeti. Vsi težki in neodločljivi problemi, ki jih meščanstvo kot nerešljive odlaga, postajajo z novim časom čedalje enostavnejši. Danes že vsi vemo, da dobrodelnost in miloščina bolni družbi ne more dati več kot hladen obliž, ki za pol ure ohladi obolelo mesto, da je bolezen z vsakim dnem težja in so injekcije vedno manj izdatne. Od skrajne leve do tistih par sto »srečnih« na skrajni desnici vse poizkuša vzdati nove temelje, postaviti nov red. Na razvalinah skrahiranega liberalizma se poizkuša dati novih zagonov, vse po opredeljenem načrtu, bilo stanovskem, fašističnem ali marksističnem. Vemo pa tudi, da niti posameznik niti noben stan prostovoljno ne odstopa od pridobljenih pravic na ljubo družbi. Ta ugotovitev nam najostrejšo potegne črto-ločilnico, ob kateri smo se z mnogimi iz bivše slovenske ljudske skupnosti v nazorih ločili, pa tudi pove, da krščansko delovno ljudstvo v mnogo predstavnikov nima več tistega zaupanja, kot ga je v preteklosti imelo. Vsi krščanski socialisti smo bili pristaši one ljudske skupnosti, ki je pod duhovnim vodstvom dr. Janeza Ev. Kreka predstavljala prave življenjske utripe slovenskega naroda in nadvse častno vodila ljudsko gibanje tedanjega časa.

Zavedamo se, kako težko vprašanje se nam stavlja, če smo z novim ljudskim gibanjem solidarni? Tisti, ki nam tako vprašanje stavlja, vendar niso tako naivni, da bodemo našo 49 letno borbo zatajili v trenutku, ko bi ves slovenski narod postavil zahteve, ki smo jih kot naš evangelij postavljali vedno in nikdar nismo zamudili prilike, da jih po svojih močeh uveljavimo. Kdo bi smel še misliti, da nam bo žal vseh gluhih ušes, katerim smo kričali: storite vsaj najmanj od možnega za delovno ljudstvo. Toliko je gotovo, da si narod svojih moči ne bo dal več drobiti in da si bo z recepti dovolil v bodoče manj luksusa, da bo za slovenske pravice znal odstraniti vse ovire, ki bi ga še zadrževale k popolni slogi.

Mirne vesti zato postavljamo vprašanje, komu naj bi koristila zmeda, ako bi krščanski delavec (če ne bi bil toliko zaveden) danes ne našel prave orientacije, ali spada k JSZ ali k združenim de-

STROKOVNA POROČILA

Lesni delavci

Kranj. V nedeljo, 5. julija, se je vršil v Kranju sestanek zastopnikov večine gorenjskih skupin lesnega delavstva. Sestavili so strokovni odbor lesnega delavstva, ki bo imel predvsem to skrb, da bo proučeval razmere lesnega delavstva in lesne industrije ter dajal pobudo za izboljšanje položaja lesnih delavcev. Skupine, ki pri tem sestanku niso bile zastopane, naj določijo svoje zastopnike v strokovni odbor ter naj imena sporoče skupini JSZ v Kranju. Strokovni odbor bo imel redne seje, ki jih bo sklicevala centrala JSZ. Strokovni odbor je sestavljen takole: predsednik: Dolinar Janez, Suha 74, Škofja Loka; tajnik: Borc Mavricij, Smarca 64, Kamnik; odborniki: Rodmelič Adolf iz Radomelj, Alpnar Valentin iz Stahovice, Žagar Anton iz Preddvora, Lenk Alojzij iz Kokre.

Rudarji

Hudajama, Laško, Sv. Lenart. V mesecu juniju smo imeli naslednje novice: Dne 14. junija se je vršil v Laškem rudarski shod, katerega je sklicala II. rudarska skupina. Glavni poročevalec je bil načelnik II. skupine tov. Franc Pliberšek. Poročal je o splošnem rudarskem položaju, o intervencijah in deputacijah, ki so se zadnje čase izvršile, kakor glede večjih naročil ter boljšega zaposlenja rudarjev v Dravski banovini. Uspehi so vsaj delni. Kakor z gleda, se v rudarski stroki za doglede čas ni bati posebnih pretresljajev. Težave so, toda toliko je, da se živolarji. K besedi so se oglašili tudi tov. Lešnik Lojze in Knez Drago, podčrtajoč potrebo skupnega medsebojnega delovanja v obrambi za naše delavske interese. — Zborovanje je vodil tov. krajevni načelnik II. skupine Diacci, ki je že uvodoma tako tudi k sklepu apeliral na navzoče o potrebi skupnega in enotnega nastopa za naše že itak pičle delavske pravice. Ne stojmo ob strani, ampak kujmo močno enotno fronto delavstva, ki naj bo neomajen branik za naše socialno pravo. — Zborovanje je prav lepo poteklo v splošno zadovoljnost vseh navzočih, le žal nekaj se še stalno opaža. Nezavednost gotovih tovarišev, ki se tudi v najkritičnejših časih za svojo obrambo ne brigajo. Tovariši, vzdromite se ter zasedite vrzeli v strokovnih vrstah, kajti le z rama ob rami bo naš boj uspešen in naša zmaga sigurna!

Hrastnik. Pretekli mesec 26. junija se je po daljšem času vršila seja upravnega odbora bratovske skladišnice. Pri prvi točki dnevnega reda so bile upokojitve članov. Trajna pokojnina se je priznala Mlinariču Blažu, začasna do pregleda po enem letu pa Bartolu Alojzu in Sotlerju Ivanu. Radi nadpregleda po šefzdravniku so bile ustavljene pokojnine Krežetu Francetu, Klakočarju Francu in Volavšku Ivanu. Vdovsko pokojnino prejmeta Jerebičnik Marija in Kotar Marija. Nezgodne rente so se delo-

lavcem ali pa celo k delavskemu krilu JRZ. Ne prekoračimo meje skromnosti, ako tudi v tem neuspelem poizkusu razdora vidimo pojav novega ljudskega gibanja, ko odklanja neslogo; težnja k slogi bode rastla, čim bolj se bodo polnile črne bukke delovnega ljudstva.

Da pripomremo do popolne jasnosti bralcem »Delavske Pravice«, navajamo dobesedno po »Slovincu« zadnji odstavek poziva, ki ga je v pastirskem listu napisal pariški kardinal Verdier:

»Zunanjepolitični položaj, nevarnost državljanske vojne, ki jo podžiga pretirana nestrpnost, zapravljanje neprecenljivih narodnih bogastev ter večno poslanstvo Francije, ki je oznanjevalka resničnega napredka, zahteva od vsakega pravega kristjana in Francoza, ki je vreden tega imena, od vsakega človeka, ki resnično ljubi svojega brata, da pomaga ustanoviti mir, soglasje in odkritosrčno bratstvo ter mu nalaga dolžnost, da se brez odlašanja pogumno loti dela za zgraditev novega socialnega reda, ki ga vsi želijo.«

Ali je treba lepših misli za zaključek našega razmišljanja o tem ali onem novem ljudskem gibanju. Kdor ima potrebno milost, da jih razume, ga ne bo strah pred ljudskim gibanjem ter bo vse svoje moči postavil v službo trpečim, pripravljen na žrtve, ki jih je tako veličastna naloga vredna. Vse, ki so enakih misli, ki z nami delijo optimizem v slovo naroda, pa pozivamo, da gredo z nami na delo.

ma podaljšale, deloma znižale Simencu Avgustu, Flajsu Francu, Spesu Ivanu in Domšku Ivanu; na novo se je priznala članu Kebru Ivanu, in sicer zaenkrat za pol leta, nato se izvrši nova preiskava. Pri slučajnostih se je sklenilo dati podpornemu fondu za podpiranje bolnih članov 5000 Din, protituberkulozni ligi, ki pošlje vsako leto otroke v počitniško kolonijo, pa 1000 Din podpore, kar pa mora odobriti še Glavna bratovska skladišnica v Ljubljani.

Tekstilno delavstvo

Kranj. V nedeljo, 5. julija, se je vršil v Ljudskem domu v Kranju sestanek delavstva kranjske skupine. Govorili so tovariši Tone Fajfar iz Ljubljane, Mavricij Borc iz Duplice in Ivan Pestotnik iz Kranja, ki je poročal o položaju tekstilnega delavstva, zlasti pa o vložitvi kolektivne pogodbe za vso tekstilno industrijo v Sloveniji. — Po sestanku se je vršila seja zastopnikov vseh gorenjskih skupin JSZ. Dogovorili smo se o organizaciji delavskega tabora in odkritja spominjske plošče dr. J. E. Kreku pri Sv. Joštu nad Kranjem, ki bo 30. avgusta. Glavno skrb za priprave je prevzela kranjska skupina.

Maribor. Po dolgem času so se tu vendarle sestavili tarifni odbori za tekstilno delavstvo. V ožji tarifni odbor so vse tri strokovne organizacije delegirale vsaka svojega predsednika. V širši odbor pa vsaka organizacija po dva člana, in sicer po enega predilca in enega tkalca. Za Jugoslovansko strokovno zvezo je v tem odboru ena predilka iz tovarne Doctor & drug, en tkalec pa iz tovarne Hutter. Za Splošno del. zvezo je tkalka iz tovarne Doctor & drug in en delavec iz tovarne Thoma. Za Narodno strokovno zvezo je tkalec iz tovarne Rosner in Comp. ter predilec iz tovarne Hutter. — Na prvi seji se je razpravljalo zelo podrobno o načrtu kolektivne pogodbe za tekstilno delavstvo in o tarifi plač, ki so danes daleč pod eksistenčnim minimumom. Na prihodnji seji bi bilo želeli, da se razpravlja o splošnem položaju tekstilnega delavstva v Mariboru, kjer po nekaterih tovarnah in obratih vladajo v nebo kričeče razmere in krivice, ki se gode nad delavstvom.

Oblačilno delavstvo

Otiški vrh. Za napredek skupine je potrebno, da se vsak delavec in delavka zaveda svojih dolžnosti do strokovne organizacije. Da pozna organizacijo tudi tedaj, ko ga ona kliče, ne samo, kadar mu voda v grlo teče. Organizacija smo delavci in če tedaj od organizacije pričakujemo boljših časov in več uspehov, tedaj to pričakujemo prav za prav sami od sebe. Zato storimo vse, da bomo tudi zmožni kaj storiti in zboljšati. V nedeljo, 12. julija, morate vsi otiški delavci priti na redni mesečni sestanek, ki bo ob pol 3. uri v gostilni Jamnik. Na sestanku pride tudi zastopnik JSZ iz Maribora. Po sestanku se vrši važna seja vseh odbornikov skupine in naših obratnih zaupnikov. Nobeden naj ne izostane. Žrtvujte to popoldne sebi s tem, da se odzovete klicu svoje strokovne organizacije, ko drugače vse dni garate samo za dobiček in koristi drugih.

Opekarstvo delavstvo

Vič. Delavci opekarne »Stavbna družba« so tudi sklenili, da se organizirajo. V ta namen so se zbrali dne 4. t. m. ob 3 popoldne na Viču v gostilni Robežnik na sestanku, ki ga je sklicala Jugoslovanska strokovna zveza. Tov. Matic Koprivc je v imenu JSZ pozdravil navzoče in omenil, da mora tudi delavstvo, po zgledu organizirane družbe, stvoriti svojo strokovno organizacijo. Tov. Grošelj Jože je obširno razložil namen in cilj strokovne organizacije in iz zglede organiziranih tovarišev pri Zadrudnih opekarnah, pokazal, da strokovna organizacija nudi dejansko pomoč vsem strokam delavstva. Vsi v organizacijo!

V nedeljo 3. avgusta bo delavski tabor za kamniško stran na Homcu. Ob 9 bo v župni cerkvi sv. maša, katere se udeleže vsi zborovalci, ob 10 pa pred društvenim domom veliko zborovanje vsega delavstva iz kamniške in domžalske okolice. Govorila bosta tovariša France Žužek in Joško Jurač iz Celja.

V Krekov spomin

Janez Ev. Krek, ki je samega sebe vsega žrtvoval za slovensko ljudstvo, je danes žal skoraj pozabljen. Še stojijo njegove zadruge, hranilnice, društveni domovi, katere je on ustanovil, da bi svojemu narodu pomagal do lepših dni. Mnogoteri so si opomogli po Krekovih zaslugi in marsikateremu premoženju se pozna Krekov trud, toda on je pozabljen. Njegov duh je pozabljen, čeprav so njegova dela še vidna.

Na njegov grob smo postavili spomenik dveh potrlih orjakov — in pozabili nanj. Z njegovimi talenti so kupčevali in si naredili veliko bogastvo — njega pa zatajili in nerodno in sitno je, če kdo spomni na njega, po katerem je vse, kar sploh imamo, podedovano.

Že dolgo govorimo, da bi mu postavili spomenik, primeren temu, kar mu dolgujemo. (saj spomenike postavljamo še drugim, ki zdaleč niso toliko žrtvovali in naredili za naše ljudstvo, kakor Krek), toda nikogar ni, ki bi za to tudi kaj žrtvoval. Denar rajši razmetavamo za druge reči, rajši si dajemo visoke plače in vlečemo lepe denarje iz podjetij, ki se jim še poznajo Krekovi žulji.

Tudi slovensko delavstvo je dolžno Kreku veliko hvaležnost. On ga je budil iz spanja, mu ustanovil prvo strokovno organizacijo in ga vodil v boj za boljše dni. Naša hvaležnost njemu ni izumrla, ampak živi. Majhen izraz te hvaležnosti bo odkritje spominjske plošče J. E. Kreku pri Sv. Joštu nad Kranjem, ki jo bodo postavile vse gorenjske skupine Jugoslovanske strokovne zveze in Mladinske zveze. Ta slovesnost bo združena z delavskim taborom, katerega se bo udeležilo vse gorenjsko krščansko delavstvo.

To naj bo dan naše hvaležnosti J. E. Kreku, dan delavske zavednosti in borbenosti krščansko socialnega delavstva!

V borbi za svobodo združenja

Vir pri Domžalah, 6. julija.

V tekstilni tovarni Kocjančič in drug na Viru pri Domžalah so se delavke odločile in se sto odstotno organizirale. Čim pa je podjetje zaznalo, da se je delavstvo organiziralo, je naenkrat začelo primanjkovati dela. Tako je podjetje 3. in 4. julija ustavilo obratovanje z izgovorom, da je zmanjkalo naročil, kljub temu, da tista naročila, ki so se delala, še niso bila izvršena. V soboto je bil nato nabit razglas, da se do nadaljnjega preneha z rednim obratovanjem, kolikor pa bo dela, se bodo delavke sproti poklicale v službo.

Zaposleno delavstvo je uverjeno, da hoče podjetje s tem izvajati posledice, ker se je delavstvo organiziralo, na način, kakor to delajo splošno podjetja, kadar se delavstvo organizira. V soboto, dne 4. julija se je vršil tozadevni sestanek, na katerem je delavstvo soglasno sklenilo, da predno gre na delo, je treba to zadevo s podjetjem urediti. Delavstvo hoče, da se zaposlijo vsi, ako ni mogoče naenkrat, pa s skrajšanim delovnim časom ali izmenami. Da bi ne mogel kdo trditi, da delavstvo izvaja sabotažo, ali da celo štrajka, se je v ponedeljek zjutraj po zastopniku centrale še pred pričetkom dela izročila podjetju vloga, v kateri organizacija izraža željo, naj se delo uredi v sporazumu s strokovno organizacijo. Lastnik podjetja pa je pred dnevi odšel na dopust. Uradniki so izjavili, da nimajo pooblastila niti odpreti pisma, še manj pa, da bi se mogli o katerikoli stvari razgovarjati. Z ozirom na to, je seveda nastala težka situacija, za katero delavstvo ne more odgovarjati. Delavstvo namreč vztraja na tem, da se mora najprej rešiti to vprašanje, potem šele bo šlo na delo. Razmere v tem podjetju niso posebno idealne. Tako zaslužio delavke po 1.25 Din na uro, kar je za današnje razmere absolutno premalo.

Obrat sedaj stoji. Delavstvo čaka, da se vrne lastnik podjetja. Delavstvo je odločeno, da brani svoje pravice, predvsem pa si ne pusti, da bi mu kdo kratil pravico združenja. Najmanj pa na tako prikrit način, kakor se je to zgodilo v tem podjetju.

O zadevi je bilo takoj informirano tudi sresko načelstvo v Kamniku, ker bi znali nekateri ljudje širiti razne lažnive in neosnovane govorice, kar bi moglo delavstvu samo škodovati.

Ni dovolj, da samo redno plačuješ članarino, marveč je treba, da tudi aktivno sodeluješ v strokovni organizaciji.

POCET

Glasilno krščanske delavske mladine

MLADINSKA ZVEZA JUGOSLOV. STROKOVNE ZVEZE - LJUBLJANA

TABORI

V dneh najtežjih preizkušenj in največjih odločitev se je slovensko ljudstvo zbiralo na taborih. Odjek trpljenja in stiske so bili ti tabori, prav tako so bili pa tudi odjek življenjske sile in upanja v zmago dobre in pravične stvari. Tako so se zbirali naši davni deda. Tabori so bili za nje prazniki.

Kakor takrat, se tudi danes zbira slovensko delovno ljudstvo na tabore. V dobi stiske in krivice so veliki delavski tabori zadnjih let glasen krik po pravici.

Se vse utrjene od tovarniškega ali jamskega dela bodo na nedeljska ali prazniška jutra vstale množice delavcev in delavk, pohitele bodo ven iz krajev svojega trpljenja, na goro ali grič, duhovno in telesno se bodo vzdignile visoko nad umazani in krivični svet. Bela cerkev jih bo združila; ob daritvi Največjega Delavca bodo črpale tolažbo v svoja srca. Božja beseda o pravičnosti in ljubezni bo vlila vere in moči v njihove potrte duše. Bog, ki je bil delavec vse dni svojega življenja na zemlji, ki je oznanil z močno besedo svoj evangelij, tako preprost in enostaven, da ga more in mora vsak preprosti človek razumeti in doživeti, katerega modrost je zakrita modrim in velikim, čisto jasna pa malim, trpečim, preprostim ljudem — ta Bog, ki je gorel od ljubezni do trpečega ljudstva, gorel pa tudi od jeze na bogatine, izkoriščevalce, farizeje in hinavce, bo tej zbrani množici bratov in sester dal svojega miru v duše, dal tudi svo-

jega poguma v srca, da so sposobna voditi veliko borbo za pravico in resnico.

Za hip bodo te množice delovnega ljudstva pozabile na svoje trpljenje, na stradanje, preganjanje, brezposelnost, za hip se bodo oddehnile od surovega priganjanja in ponižujočih žalitev, katerih je njihovo življenje vrha polno.

Po božji službi se bodo njihove vrste združile v zborovanje, njihova bolečina bo v živi besedi udarila na dan, kriknili bodo po pravici, ki tudi za nje mora priti, za katero se bodo borili: eden v tovarni za strojem, drugi v delavskem zastopstvu, delavka za svoje dostojanstvo in poštenje, mladostnik za varstvo svojega zdravja in življenja, mati in oče za obstoj svoje družine. Vsi ti kriki razboljenih sre se bodo zedinili v enega samega: Pravice, pravice, pravice!

To naj bodo naši tabori: manifestacija za pravico, katero bomo zahtevali in postavili povsod: v svoja srca, v svoje družine, v tovarne in obrate, v delavske ustanove, v vse zasebno in javno življenje!

Bratje in sestre, ki trpite! Ne bomo vas priganjali na tabore, ne vam grozili in s silo tja gonili, ne vas slepili s praznimi besedami. Sami od sebe, po lastni nuji in potrebi se bomo udeležili taborov. Tabori bodo naši prazniki, prazniki organizacije, prazniki boja in prazniki zmage, ki jo naša pravična stvar mora doživeti!

Tone Fajfar.

Za duševno revolucijo

Po meščanskih listih čitamo zelo veliko o štrajkih in bojih belgijskega in francoskega delavstva za izboljšanje svojega položaja. Te štrajke forsirajo in vpričarjajo komunisti, tako trdi zgoraj omenjeno časopisje. Radi tega je zelo zanimivo, kakšno stališče zavzema do teh štrajkov krščanska delavska mladina v Belgiji — jociisti. Njihov voditelj, duhovnik Cardijn, je izdal tale proglas:

Stavka mora dati vsem našim vodnikom in bojevnikom edinstveno priliko, da dokažemo, da smo v službi svojih bratov delavcev.

Bolj kot kedaj morajo vodniki vzdrževati zvezo z vsemi člani in edinicami, jih obiskovati, se poučevati o dogodbah, jim pokazati, da moramo vodstvo obdržati in pridobivati novih bojevnikov. Francoski jociisti so se med stavko sijajno držali. Uvedli so v tovarno Kristusa, preprečili s tem zmešnjavo in nemoralno in dosegli spoštovanje človečanstva, lastnine in strojev.

Najboljši pripomoček in sredstvo za to, da triumfirajo naše pravice je, da imamo pogum, da izpolnjujemo svoje dolžnosti.

Ni nam treba demagoških nastopov, niti nasilja, niti uničevanja.

Kajti mi hočemo gospodarski povdigniti v zvezi z dostojanstvom.

Nasproti tistim voditeljem, ki hočejo ljudske množice povesti v uničujočo revolucijo, bodo jociisti poudarili, da je koristnejša moralna in duševna revolucija.

Ura jociistovskih voditeljev in bojevnikov je tu. Duhovni vodja belgijske krščanske delavske mladine poudarja to, kar tudi mi krščanski socialisti pri vsaki priliki poudarjamo, da je edina prava revolucija duševna revolucija. Namreč tista notranja zavest, da ni samo naša pravica, ampak dolžnost, da se borimo proti krivicam kapitalizma, ki je uničil dostojanstvo človeka, ki je uničil krščansko družino, ki je pognal matere iz družine v tovarne, z eno besedo, ki je ustvaril take razmere, da ne more človeštvo več krščansko živeti. Taka borba je naša verska dolžnost. Prepričani smo, da dela proti veri, kdor podpira kapitalizem.

Iz našega verskega prepričanja ven vidimo v vsakem delavcu trpinu našega brata, žrtev kapitalizma. Iz našega verskega prepričanja vemo, da je naše mesto edino v družbi žrtev kapitalizma, da se moramo s temi žrtvami rami ob rami boriti, da ustvarimo take razmere, da bodo mogli ljudje zopet živeti kot ljudje. To je pa borba za Kristusa in njegova načela.

V nedeljo 26. julija delavski tabor za gornji konec Gorenjske pri Sv. Križu nad Jesenicami. Priredil ga bo strokovni odbor kovinarjev JSZ. Ob 10 bo skupna sv. maša, nato zborovanje na prostem. Govorila bosta poleg zastopnikov skupin tudi tovariša Filip Križnik iz Trbovelj in Joško Jurač iz Celja.

Celje. Drugi Delavski večer je bil določen za razpravljanje o parlamentarizmu. Dr. Ogrizek je očrtal sestav družbe, odnosno države, ki mora v pravem pomenu besede in v pravem smislu biti le to, kar ljudstvo po svojem svobodnem in treznem poudarku hoče in zahteva. V tem je tudi pravi pomen parlamentarizma, ki ga danes vse vprek izrabljajo. Dr. Ogrizek je govoril prepričevalno, tako pri predavanju kakor pri končnem razgovoru. — V sredo, 15. julija, ob 8 zvečer je tretji Delavski večer, ki bo nosil naslov: Socialno usmerjeni slovenski pisatelji. Govoril bo g. Gradišnik Fedor. Pri očrtanju pisca vedno kratka recitacija. Večer bo zelo zanimiv!

Celje. V nedeljo, 5. julija, sta obljubila skupno življenje tov. Mirnik Franci in Angela Podgorškova. Tov. France je vnet naš sodelavec in predsednik Mladinske zveze. Vemo, da bo kot tak ostal še za naprej s svojo življenjsko tovarišico v naši sredi in bo kot mož možato delal naprej za delavski blagor. Franci in Angela, Bog vaju živi!

Zgled Belgije

Opazuj, presodi, delaj!

Slovenska krščanska delavska mladina ne sme kar tako preko besed, ki jih je v težkih dneh preizkušnje za belgijsko kršč. delavsko mladino napisal v svojem proglasu njih osrednji duhovnik Cardijn.

Belgija je katoliška država in vendar velik del delavstva danes vodijo marksisti. Vzrok leži v konservativnosti katoličanov samih, ki so bili vse premalo aktivni in delavni. Niso videli krivice, ki se gode delavstvu, ako pa so jih, pa se jim niso postavili v bran tako, kakor bi kot kristjani in Kristusovi boreci za pravico morali. Tisti pa, ki so se postavili in za to borili, so bili označeni kot prekueuhi in komunisti. Ali je čudno potem, da so delavske množice iskale drugje pravice in resnice?

Danes bi val, ki se je zgrnil preko te države, uničil vse, če ne bi bilo tu novega mladega rodu, ki je ves prežet borbenosti in vzgojen za revolucijo — ne razdiralno in uničevalno — marveč revolucijo, ki gradi nov red Kristusovega kraljestva na zemlji. Jociisti, ki so bili pred časom označeni kot razdiralci, rešujejo delavske množice pred dejanji, ki so proti človeškemu dostojanstvu, in jih vračajo Kristusu.

Moderni apostoli, učenci Kristusovi dvajsetega stoletja.

Taki dogodki tudi za naš mali slovenski narod ne bodo ostali brez posledic. Učinki so deloma že vidni in otipljivi. Končno, čemu se čuditi, ako prihajamo do tega tudi pri nas! Razmere delavstva so tudi pri nas do skrajnosti neugodne. Nizke plače, deset do štirinajsturni delavnik, priganjaški sistemi, ki nimajo primere, delo ob nedeljah in praznikih, omalovaževanje delavsko varstvene zakonodaje. Proti vsem tem razmeram se razen delavskih strokovnih organizacij nihče ne bori. Časopisje seveda piše o tem, da tako pokaže svojo socialnost, vendar pa vse to ostaja samo napisano in pri besedah. Danes pa je bolj kot kdajkoli treba dejanj. Toda dejanj ni.

Tudi Slovenija je 100% katoliška dežela. In vendar vidimo, da se delovnemu stanu gode velike krivice. Zdi se, kot da je vse to prav in da ni ničesar, kar bi bilo treba popraviti. Katoličani puščamo v nemar to vprašanje, za katerega bi se morali živo zanimati in neizprosno boriti. Naj dela krivico kdorkoli, kot katoličani smo dolžni, da se proti njemu z vsemi razpoložljivimi sredstvi borimo.

Pogosto pa se zgodi, da katoličani pri raznih akcijah za izboljšanje razmer stojimo ob strani ali igramo le podrejeno vlogo, vodilno mesto pa prepuščamo drugim, ki to potem spretno in demagoško izrabljajo v svoje svrhe. Nedelavnost kristjanov na socialnem polju porablja nasprotniki za dokaz, da se katoliška Cerkev brati s kapitalizmom. Ne smemo se potem čuditi, da mnogi izmed delavstva zapuščajo vsled tega kat. Cerkev in se pogrezajo v materijalizem, sledeč demagoškim geslom prevratnikov, ki pridigujejo o nasilni spremembi družabnega reda.

Vendar pa je, hvala Bogu, tudi v Sloveniji predvsem med delavstvom že dosti zavednih Kristusovih borec, ki se bore za socialno pravičnost proti vsem onim, ki delajo ali pa podpirajo krivice in nasilje. Naj nudijo ti boreci vsem ostalim katoličanom svetel zgled in dal Bog, da bi dodili posnemanje v vsem katoliškem občestvu. Vsi katoličani morajo dosledno in dejansko izvajati Kristusove nauke o socialni pravičnosti in ljubezni do bližnjega. Pri vseh akcijah in podvigih za izboljšanje razmer moramo biti katoličani na prvem mestu. Po zgledu jociistov gradimo Kristusovo socialno kraljestvo na zemlji!

J. R.

Kat. delavska mladina pri svojem nadpastirju**Obiski pri prevzvišenemu knezoškofu dr. Gregoriju Rozmanu**

Ko so obiskali delegati Mladinske zveze marca meseca t. l. g. knezoškofa dr. G. Rozmana, je prevzvišeni tedaj izrazil željo, naj se zopet kmalu kaj oglasimo in mu pridemo poročat o našem gibanju. Izjavil je, da s toplimi simpatijami spremlja naš pokret in z velikim zanimanjem sledi našemu gibanju.

M. Z. je pred tedni izpolnila željo Prevzvišenega. 9. junija sta obiskala delegata M. Z. knezoškofa in mu poročala o razvoju in delu Mladinske zveze. Prevzvišenega je zlasti razveselila vest, da smo navezali tesne stike z svetovno žosistično organizacijo in da nameravamo prevzeti sistem in delovno metodo žosizma. Prevzvišenemu je dobro znano žosistično gibanje in je moral izraziti svoje občudovanje nad silnim razmahom in presenetljivimi uspehi, ki jih je dosegel J. O. C. (Katoliška delavska mladina) med delavsko mladino in to predvsem v Belgiji, kjer je tekla zibelka žosizma, potem pa zlasti še v Franciji in Holandiji. J. O. C. osvaja v stotisočih delavska srca in gradi iz delavske mladine prave, moderne kristjane, ki skušajo v našem dvajsetem stoletju ustvariti krščanski družabni red. Ustvariti Kristusovo socialno kraljestvo na zemlji. J. O. C. predstavlja katoličanom zgled prave moderne katoliške akcije.

G. knezoškof je poudaril, da je silno potrebno, tudi pri nas uvesti sistem in delovne metode žosistov in je izrazil veselje nad tem, da name-rava v tej smeri delati M. Z. Potrebno je, da tudi slovenski delavski mladini, ki tava v temi materializma prinesemo luč krščanstva, da bo svetlejša in toplejša v njeni duši in, da se bo z optimizmom in poživiljenimi silami vrgla v življensko borbo, vodena od Kristusovih načel.

Tov. delegata sta Prevzvišenemu v zvezi z žosizmom sporočila, da bo v kratkem obiskal Ljubljano duhovni vodja J. O. C.-a, prečastiti kanonik Cardajn. Pri tej priliki bo častiti g. Cardajn lahko še podrobneje razložil Prevzvišenemu duha in sistem žosizma. G. knezoškof je izjavil, da ga je zelo razveselila vest o tem obisku in omenil, da bi bilo potrebno, da bi g. Cardajn govoril o tej zadevi tudi g. duhovnikom, zlasti pa delavski mladini sami.

Tov. delegata sta nato sprožila vprašanje duhovnega vodstva pri M. Z. To vprašanje je postalo zlasti sedaj silno pereče, ko nameravamo uvesti žosizem in bo nujno potreboval duhovnega vodjo, ki bi se intenzivno zavzel za to stvar.

Prevzvišeni je izjavil, da ima zadevo glede duhovnega vodstva od prvega obiska M. Z. marca meseca, ko je bilo prvič sproženo tozadevno vprašanje, stalno v evidenci. Vendar pa za enkrat pri najboljši volji ne more ustreči naši želji, ker trenutno ne pozna nobenega duhovnika, ki bi vsestransko odgovarjal tej odgovorni funkciji. Po mislih Prevzvišenega bi moral biti na tem mestu duhovnik, ki bi se živo zanimal za socialno vprašanje, zlasti pa bi moral biti tak, ki bi čutil z delavsko mladino in bi jo znal z ljubeznijo osvojiti in vzgajati v duhu krščanskih načel. Kot rečeno, Prevzvišeni zaenkrat ne ve za duhovnika, ki bi mu mogel poveriti to nalogo. Obljubil pa je, da bo intenzivno gledal in mislil na to. Na vsak način pa bo vprašanje duhovnega vodstva rešeno najkasneje do jeseni.

Ob slovesu je Prevzvišeni naročil naj se zopet kmalu oglasimo in mu sporočimo naše želje. V vsem nam bo šel radevolje na roko.

Za zaščito mladega rodu**Kaj naj vsebuje učna pogodba?**

Največji kader vajencev se danes rekrutira iz delavskih in kmečkih vrst. Ker ni sredstev za šolo, se je treba izučiti vsaj kake obrti. Pri tem pa, ko dajejo starši otroke v uk, delajo velike napake. Te napake se potem kruto maščujejo, ne le nad vajencem, marveč tudi nad starši. Danes bi opozorili na eno bistvenih vprašanj v tem pogledu, to je učno pogodbo.

Po obrtnem zakonu paragraf 258 se mora skleniti med starši ali varuhi vajenca in mojstrom pismena učna pogodba najkasneje v osmih dneh. Ta pogodba se sklepa pri prisilnem združenju mojstrov v osmih dneh. Ako pa takega združenja v kraju ni, tedaj pa na občini. Učna pogodba se mora sestaviti v treh izvornih izvodih, ki jih mora overoviti potem pristojno združenje ali občina. Vsaka stranka dobi po en izvod, to je starši in

mojster, tretjega pa obdrži prisilno udruženje ali občina.

Pogodba mora predvsem obsegati sledeče:

Službo dajalčevo oziroma mojstrovno rodbinsko in rojstno ime, kraj mojstrove poslovalnice oziroma delavnice, v kateri bo vajenec zaposlen.

Vajenčevo rodbinsko in rojstno ime, leto in kraj rojstva, kraj stanovanja, domovinstvo in šolsko izobrazbo.

Rodbinsko in rojstno ime ter bivališče staršev ali varuha ali drugih zakonitih zastopnikov v slučaju, če je vajenec mladoleten.

Podatke o vajenčevem zdravstvenem stanju in njegovi telesni sposobnosti.

Označbo obrti (stroke), katere se vajenec želi učiti.

Izza kongresa: Nadškof dr. Ant. B. Jeglič in senator Serrarens med zborovanjem.

J. Mohar:

Himna mladih

Večno plamteči
v dušah jeklenih gori,
vera v bodočnost, vzajemnost,
omahujoče krepi.

Za našimi prapori z belimi cveti
čete se borev junaških vrste
in s križem in s kladvom v četi
in na prsih odprtih krvavo srce.

O bratje, vi borci pravice,
slej ali prej svet bomo
zatrli rod pravedanja in pa krivice,
potem pa zlomili poslednje

Dobo, za katero je pogodba sklenjena, začetek trajanja in konec. (Učna doba pa ne sme biti krajša od 2 in ne daljša od 4 let.)

Medsebojne dogovore, s katerimi prevzema dolžnosti, označene po obrtnem zakonu, mojster, ki se predvsem mora obvezati, da bo učenca v stroki, kateri se uči, dobro izučil in skrbel, da bo vajenec pridno vršil svoje delo.

Končno je vnesti v pogodbo tudi določbe o odškodnini za učenje, o višini in načinu plačevanja nagrade vajencu za delo, o dajanju hrane, oskrbe, obleke in stanovanja učencu, kakor tudi o višini odškodnine, ako bi se pogodba protizakonito razveljavila.

Poizkusno dobo je mogoče določiti največ na mesec dni. V tem času moreta obe pogodbeni stranki od pogodbe odstopiti. Ta čas se tudi učencu vajencu ne šteje v predpisano učno dobo.

Pogodbe, ki se delajo z mojstri, so danes v tem pogledu več ali manj silno pomanjkljive. Zato naj starši skrbne, da bodo te odgovarjale duhu zakona, ker imajo v vsakem drugem slučaju lahko težke nepravilike, kar ogromno škoduje vajencu in mu morda čestokrat onemogoči celo eksistenco.

Vajenci v obrti in trgovini

O vajeniškem vprašanju je bilo že veliko govorjenja, toda o dejanjih ni niti sledu. Vajenci so v ravno tako slabem položaju, kot so bili pred uveljavljenjem obrtnega zakona, če ne še na slabšem.

Pred časom je na podlagi § 257. obrtnega zakona predpisal minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko posebno uredbo o številu vajencev v obrtnih delavnih in trgovinah. Uredba se glasi:

V trgovinah in obrtih smejo biti istočasno v uku: en vajenec, če dela lastnik obrta sam ali z enim pomočnikom; dva vajenca, če je v obrtu zaposlenih 2 do 5 pomočnikov; 3 vajenci, če je v obrtu zaposlenih 6 do 10 pomočnikov; 4 vajenci, če je v obrtu zaposlenih več kot 10 pomočnikov. Več od 4 vajencev ne more biti istočasno v uku v nobeni trgovini ne obrtu.

Če kolektivne pogodbe določajo večje omejitve vajencev, kakor odreja ta uredba, veljajo glede števila vajencev v obrtu, za katere je v veljavi kolektivna pogodba, omejitve, določene s to pogodbo.

V izrednih primerih sme ban po zašlišanju delavskih in poslodavskih zbornice zvišati dovoljeno število vajencev za poedino stroko.

Število pomočnikov se izračuna po tem, koliko pomočnikov je bilo povprečno zaposlenih (najmanj 4 tedne) v dotičnem obrtu zadnje leto. Če se število pomočnikov kasneje zmanjša, ostanejo vsi vajenci v uku.

Za dobo 6 mesecev, računajoč od dneva izdaje pooblastila ali dovoljenja, ne smejo lastniki obrta sprejeti več ko enega vajenca.

Če lastnik obrta sam dela ali z enim pomočnikom, lahko sprejme le enega vajenca v uk, če bi prvi po pogodbi končal svoje učenje v šestih mesecih.

Če je vajenčevo razmerje prenehalo pred koncem pogodbenega učnega roka, lastnik obrta je pa nato sprejel drugega vajenca, sme čez določeno število sprejeti ponovno prejšnjega vajenca samo tedaj, če je vajenčevo razmerje prenehalo zaradi bolezni ali česa podobnega.

Trgovci brez posebne izobrazbe, ki izvršujejo obrt po usposobljenem poslodavcu, sploh ne smejo imeti vajencev.

Za vajence, ki so že v uku, ne veljajo omejitve, predpisane s to uredbo in morejo dovršiti svojo učno dobo ne oziraje se na število zaposlenih pomočnikov v dotičnem obrtu.

V boju za pravico in dostojanstvo človeka

Kristus v tovarni med stavko

Bilo je v neki veliki pariški predmestni tovarni. Da bi z uspehom končali borbo za svoje zahteve in pravice, so stopili delavci v stavko. Odkrili so nov način boja, zaprli so se v svoje delavnice. Ali naj skušamo pisati, kako brezdelje in nezaposlenost razjedata moralo stavkujočih?

Da si torej krajšajo čas, delajo vse, se norčujejo, igrajo in plešejo.

Stavkujoči člani kršč. delavske mladine so sklenili, da bodo nadaljevali s širjenjem svojih idealov tudi v teh težkih okolnostih delavskega življenja. Josistična metoda je 100 odstotna: Delo stavkujočih sredi med stavkujočimi!

To je mlad in optimističen boj proti obupu, žalosti, ki preta njihovim tovarišem, mladim in starim. To je josistovski naskok proti umazanemu ponašanju v gestah in razgovorih. To so napor, da bi v teh tako težkih okoliščinah dostojanstvo delavca zopet ne bilo ponižano! Bojujoči tovariši vedo, da bodo v teh strašnih razmerah težko vzdržali. Kadar delajo 8 ur neprenehoma, še gre! Toda noč in dan, brez vsakršnega stika z odseki in ko je vsako versko udejstvovanje onemogočeno, to je težko, strašno težko...

Torej? Nič ne moremo storiti! Ker ne morejo iti k dobremu Bogu, je treba, da pride dobri Bog k njim in jih poišče v zasedenih tovarnah. Njih želje je treba povedati njihovemu duhovniku. Naslednjega dne pa vidiš to-le presenetljivo stvar:

V tovarni so v navzočnosti vseh njihovih začudenih tovarišev jociisti sprejeli duhovnika, ki jim je prinesel Kristusa. Pred vsemi svojimi delavskimi brati so se zbrali in prejeli sv. obhajilo.

Ne morem se vzdržati, da ne bi primerjal za držanja teh tovarišev onemu prvih kristjanov, ki so v poganskem Rimu nosili Kristusa povsod, kjer so jih klicali kristjani, pa naj je to v cezarijevi palači ali v najbolj temni ječi. Ti prvi kristjani so prenovili poganski svet.

V naši nemirni dobi, ko materijalizem slavi svojo zmago, pripravljajo jociisti za jutri sijajno zmago novega delavskega stanu!

ZMAGA!

Težke ure! Delavci in njihove organizacije preživljajo težke ure. Morda še nikoli niso preživele enakih.

Stopili so v strašen boj: prekrizali so roke, stavili zahteve in sklenili, da ne bodo vzeli v roke orodja, vse, dotlej, da dobe zadoščenje.

Strokovne organizacije so prevzele vodstvo tega boja. To je bila njihova naloga. Prevzele so jo z resno voljo, da jo speljejo do konca.

Dokler število vajencev ne pade na sorazmerje, določeno v tej uredbi, ne morejo lastniki obrta v primerih iz prvega odstavka sklepati pogodb za sprejem novih vajencev.

Ta uredba velja za vse obrate in delavnice, tudi za tiste, ki ne spadajo pod obrtni zakon.

Kršitve teh predpisov se kaznujejo z denarno kaznijo od 50 do 6000 Din.

Izdajajo se uredbe, izdajajo zakoni, toda, kar se izvaja, se izvaja le v dobro »višjih kast«. Vajencev pa, ki so najbolj potrebni pomoči, se kljub temu ne upošteva. Starši dajo otroka, da se izuči obrti, ker ga ne morejo šolati. Pri učenju obrti pa vajenca podjetnik porabi za vsa druga opravila prej, nego da bi ga naučil svoje stroke. Kako more potem učenec postati dober obrtnik, če se obrti ne uči, kakor bi se hotel in moral. V tem greši veliko obrtnikov.

Po zakonu so obrtniki dolžni dajati vajencem po enem letu plačilo. Tega se malokdo drži. Še celo tisti, ki so prej vajencem to nagrado dajali, pravijo sedaj, da čakajo uredbe o minimalni višini tozadavnih nagrad. Ta uredba bi bila nujno potrebna. Zakon o obrtih imamo že več let — uredbe pa še danes ne!

Mi vajenci moramo sami skrbeti, da se bo gornja uredba tudi izvajala. Vsakega mojstra, ki bi še nadalje v tem pogledu izkoriščal vajence, je treba prijaviti pristojni oblasti. Najboljše pa svoji strokovni organizaciji, ki bo že poskrbela za red. Vsak bi namreč rad delal samo z vajenci. Ko se pa vajenec izuči, že »frčik« na cesto, kljub temu, da bi moral biti zaposlen še najmanj tri mesece kot pomočnik.

Preživeli smo hude ure in reči moramo, da z navdušenjem.

Kaj mislijo drugi o tem: po vseh krajih dežele vidiš, kako se dvigajo delavske množice, kako kriči njih beda in kako zahteva boljše usodo.

Kot v najbolj težkih časih vidiš, kako se prebujajo delavske gibanje, ki je razodelo, da ni treba nič izgubiti: niti svojih moči niti svoje čilosti.

Vidiš delavce v stavki, kakih sto tisoč, kako opazujejo tišino in red in se natančno pokoravajo naročilom svojih organizacij.

Vidiš, kako prezirajo hinavske besede onih, ki vpijejo, »naj bodo z narodom proti vladi,« popolnoma zaupajo starim organizacijam in dobro vedo, da kričači nikoli niso bili z narodom.

Težke ure, ure navdušenja, ki s pridobljenimi rezultati bogato nagradijo delavstvo za ves trud in napor, ki so ga za rešitev svojega vprašanja doprinesli.

Rezultati.

Zmaga je tu, bogata in lepa! Sedaj venča veličastne napore, ki so jih delavci pod vodstvom svojih sindikatov doprinesli. Vsi cilji so doseženi.

Plače so povišane; minimalna plača, ki znaša 32 frankov, je zagotovljena.

Mladina poroča

Duplica. Sklenili smo, da sedaj v poletnem času ne bomo imeli več rednih sestankov, ne zato, ker niso potrebni, ampak zato, ker se jih članstvo ne more redno udeleževati. S sestanki bomo začeli zopet v jeseni. Mladinska skupina pa zato ne bo spala. Čaka nas veliko poletno delo. Vršili se bodo izleti, pri katerih imamo člani svoje razvedrilo, pri tem pa dobimo tudi zelo tesne medsebojne stike v prosti naravi. Prvi tak izlet se je vršil v nedeljo 5. julija na razgledno točko v Palovče. Potem izlet v Celje, kjer bi se sestali s tamošnjimi člani Mladinske organizacije, ali v Zagorje k našim tovarišem rudarjem. Tretji izlet bi imeli ob priliki tabora JSZ za gorenjsko delavstvo na Sv. Joštu nad Kranjem, ki bo 30. avgusta.

Dalje nas čaka priprava in agitacija za tabor vsega delavstva kamniškega okraja 3. avgusta. Tu bo treba porabiti vse moči, da bo tabor kar najboljše obiskan.

V septembru bomo priredili veliko igro na prostem in to tako, da bo v njej privlačnost in pa prav posebno poudarjena načelna stran našega mladinskega delovanja.

Dne 2. avgusta popoldne bomo pa priredili tovariško družabno zabavo, katere se bodo udeležili lahko tudi naši starši, oziroma jih morate povabiti, da se bomo skupno kot ena družina porazveselili.

Za druge izlete, k Sv. Joštu, v Celje ali Zagorje pa sporočamo, da bo eden od tov. odbornikov skupine vsak plačilni dan v prostorih pri »Poldetu« pobiral že od sedaj dalje denar za vož-

Plačani dopusti so pridobljeni. Svoboda organiziranja je zagotovljena!

40 urni delavnik bo kmalu popolnoma ali pa postopno vpeljan v industrijo, kjer je težko, nevarno ali nezdravo delo; na druge industrije se bo pa razširil takoj, ko bo to dovoljeval gospodarski položaj.

Družinske doklade bodo zvišane.

Za brezposelne se je doseglo važno izboljšanje.

To so sijajni rezultati, ki jih moramo poznati. Delavci se lahko radi njih vesele.

Zmagali so sindikati

Naša zmaga je zmaga delavskih organizacij! Take zmage delavci še nikdar niso dosegli. Sindikati (del. strok. organizacije) so oni, ki so vodili vso borbo, ti so vodili pogajanja in ti so jih uspešno zaključili.

Oni so tisti, ki so dajali navodila, ki so vodili disciplino in enotnost pri tej velikanski množici stavkujočih delavcev.

Ta sindikalna oblast nad delavskimi množicami je bogato prispevala, da smo dosegli mir. Sindikalizem je v pravem pomenu besede močna roka reda. Brez sindikatov bi gibanje izbruhnulo naenkrat, toda ne bilo bi skupnosti in discipline, delavci bi bili plen agitatorjev in njih gibanje bi se gotovo spremenilo v upor in nasilja. Tudi delavci se tega dobro zavedajo. Dobro poznajo velikanske usluge, ki so jim jih napravili sindikati, in ne pozabijo, da so jim mnogo dolžni.

njo. Ker malo zaslužite in bi znesek 10 ali 20 Din težko naenkrat pogrešali, zato pa nosite po možnosti 1 Din ali 2 Din ob plači in to se vam ne bo poznalo.

J. Mohar:

K R I K

Pravijo, da iz glav kapitalistov visoke tovarne rasto, da v desnicah gospodov naše moči blagoslov rode in da le oni nam morejo kazati delo.

A meni se zdi,
da iz žuljev člani
pognali so sivi cvetovi,
in da le naše roke
blagoslov rode
kadar smo bratje si —
ne pa robovi.

Kongresa v Ljubljani se je nas iz Duplice udeležilo čez 60. Dobili smo novega navdušenja za naše delo, zato ga ne zavržimo, ampak pojdemo na delo kot »Boštjan«, pa bomo nekoč tudi želi plačilo. Vse prijatelje vabimo, naj pristopijo in pridobivajo novih članov. Čim več nas bo na delu za nov, pravični evangelijski družabni red, tem prej bo moral strmoglaviti škodljivi sedanji materijalistični red, od katerega imamo samo škodo.

Izza kongresa: Prizor iz socialne drame »Boštjan iz predmestja«.

Mladina naše vasi

Sedaj v poletnih večerih odmevajo naše vasi od živahnih pesmi in vriskov slovenskih kmetijskih fantov. Trudapolno delo, ki so ga opravili podnevi, jih ne ovira, da ne bi zapeli pesmi slovesa zahajajočemu soncu, v pozdrav srebrni luni in izvoljenki svojega srca.

To je bistven znak naše kmetijske mladine: prešerno veselje, ki se izliva v pesmi, in zdrava neomajna volja do dela in do prostosti. Pravi kmetijski fant in pravo kmetijsko dekle ne gledata na uro, ko vstajata in gresta na delo; ni jima mar konca dneva, samo da se delo opravi. Tu je tista zdrava žilava delavnost našega slovenskega naroda tako vkoreninjena, da vzbuja pri mnogih drugih stanovih in krajih nerazumevanje in celo negodovanje.

A vendar je tudi že v našo vas zašel tisti mrzli dih, ki mori mlade sile. Kmečke mladine je vedno več. Kmečki domovi jo komaj sprejemajo pod svojo streho, gruda še komaj, komaj rodi toliko, da je vsaj za hrano. Čimdalje več jih je, ki ne morejo svojih mladih sil posvetiti lastni domači grudi. In čimdalje je večja vrsta nezaposlenih tudi med kmetijsko mladino. Domovi, ki so lahko prehranili 10 otrok, ne morejo prehraniti 10 družin, ki so nastale iz teh otrok. In iz naših vasi se vedno bolj pretakajo tiste mlade sveže, domači grudi namenjene sile v mesta, med stroje, v tovarne in v — bedo.

Bili so časi, ko je kmetijski mladenič pogledal v stran, če je šla mimo njega tovarniška delavka. Grunt se ni družil s tovarniškim strojem. Svoboden kmetijski fant ni maral za stroju udinjano in po pohlepu ravnatelja izžeto dekle. Slovenski kmet-gospodar in gruntar ni dal svoje hčere za

ženo tovarniškemu delavcu, ker je zaupal le grudi, ker je videl le v kmetijski hiši primerno bivališče za hčer. Plačo delavca je imenoval juževe groše, ki jih je tuji ravnatelj dajal za kupljeno našo kri in mlado silo.

Danes pa je ta ponos naših kmetijskih vasi strt. Čimdalje več kmetijskih mladeničev in deklet gre v tovarne. Največji del delojemalcev dajejo naše vasi, ki so postale prenaseljene in ne morejo več preživljati lastnih otrok. Zato pa zgineva pesem iz naših vasi, zato zgineva rdečica zdravih dekliških lic. Veselje se je umaknilo skrbi za kruh in nujno potrebno obleko. So danes kmetijske hiše, kjer niti za sol ni denarja. Ali je potem čudno, če so začeli očetje siliti svoje otroke na delo v tovarne, med nezdravo ozračje in nevarne stroje?

Kmetijska mladina je začela baš zaradi težkih socialnih prilik čutiti in misliti z delavsko mladino. Tudi v našo vas je zašel odpor proti izžemalcu-kapitalistu. In zato se je prešernost umaknila resnobi in skrbi.

Le eno je še težko. Ta kmetijska mladina, ki pride iz naših vasi v tovarne, ni odprta napram delodajalcu-kapitalistu. Pride kmečki fant, vzame delo in ne vpraša, ali bo primerno plačan. Samo da ima denar, samo da vsaj nekaj zasluži. In tu, na tem polju pri vzbujanju stanovske zavesti, da je delo merilo za plačo, čaka še velika naloga vse, ki jim je mar blagor slovenske kmetijske mladine. Odtrgati jo alkoholu in nezavednosti, vrniti ji veselje in preskrbeti ji sredstva za življenje, to so naloge pravih organizacij. Samo politika in samo teater tudi naše kmetijske mladine ne bosta rešila.

Med nami

Iz centrale.

Pred časom smo poslali vsem krajevnim skupinam MZ kakor tudi JSZ okrožnico in ji priložili vprašalne pole. Tovariše tajnike opozarjamo, da dela, ki smo ga s tem naložili odbornikom in članstvu, ne podcenjujete. To delo je tako za krajevne skupine, kot centralo velike važnosti. Pravico do obstoja se opraviči samo z delom. Zato v naših vrstah ne sme biti nikogar, ki bi ne delal. Geslo belgijskih jocijstov naj postane tudi naše: Opazuj! Presodi! Delaj!

Tovariše blagajnike krajevnih skupin MZ kakor tudi JSZ naprošamo, naj ta mesec poleg redne članarine zberejo tudi prispevek za kongresno brošuro. Naj ne bo nikogar, ki bi se plačilo brošure odtegnil. Pokažimo, da smo zavedni in disciplinirani člani, ki se v polni meri zavedamo tudi dolžnosti, ki nam jih nalaga naše gibanje. Brez žrtve ni zmage.

Naši kulturni večeri

Krajevne skupine bi morale polagati prav posebno pažnjo na delavske kulturne večere. V nobeni prireditvi ne moremo podati toliko svojstveno našega hotenja, kakor v takih delavskih kulturnih večerih. V dramski igri se moramo podati volji pisatelja in poleg tega so tako redka dramska dela, ki bi izražala našo misel. Če pa so, so pa za nas mnogokrat težko vpriporčljiva. Poleg tega zahtevajo navadno izvežbanih moči in silno veliko truda. Prav in potrebno je, da se tudi v tej smeri, to se pravi, v dramatiki udeležujemo. Če podamo v sezoni tri ali največ štiri dobre igre, je to že veliko in čisto dovolj. V skupinah, kjer igrajo v sezoni več, kakor omenjeno število iger, dvomim, da bi bilo tisto igranje dvignjeno nad podpopovprečnostjo. Nemogoče nam je poleg poklicnega dela dobro naštudirati v manj kakor v dobrem mesecu eno igro. Ker tisto, kar igra M. Z., mora biti res dobro po vsebini in igri — saj naša organizacija pač nima takega namena, kot ga ima kaka »izobraževalna« ali »prosvetna« gledališka družina.

Vsled tega mislim, da je veliko bolj umestno, da se zavzamemo za to, da v svojem kraju izvedemo poleg drugega, vsaj pet kulturnih večerov v sezoni. Tak večer pa mora biti pester po sporedu, točke morajo stremeti k enotnemu smotru in ves večer mora imeti pečat celote. Vsak večer naj bi bil posvečen svoji misli... Taki večeri bi bili posvečeni naši družini, naši knjigi, naši kulturi, miru, delavcu ob stroju, rudarju, naši moški

Še ta mesec se bo vršila širša seja načelstva naše Mladinske zveze. Te seje se poleg centralnega odbora udeležijo tudi vsi predsedniki krajevnih skupin MZ. Seja bo razpravljala o važnih organizacijskih zadevah, spremembi pravil, obnem zboru in zimskem delu.

Od nekaterih krajevnih skupin ne dobimo poročil o njihovem delu. Ako se nič ne dela, poročajte tudi to. Tako bomo vsaj vedeli, kje je treba zdraviti. Poleg tega nekatere skupine neredno ali sploh ne pošiljajo članarine. Red in točnost tudi v tem pogledu. Že sedaj v mladosti se vadimo reda in si privzgapajmo čut odgovornosti. Tudi to je del naše vzgoje.

V nadaljevanju bo »Polet« izhajal redno vsak mesec. Gradivo v tej številki je zelo pestro in raznoliko. Poročajte, kaj bi se dalo še izboljšati. Vsak pameten nasvet bomo uvaževali. Pri tem je treba, da sodelujemo vsi.

ali ženski mladini, našim materam, delavski inteligenci itd. Toliko je teh različnih večerov, kolikor je kamenčkov, ki tvorijo ogrodje naši ideji.

Uspeh večera je pa odvisen od sporeda (točk, ki se izvajajo) in od izvajanja.

V prvi vrsti moramo sestaviti dober in pester program, ki je po svoji raznolikosti živahen, poleg tega pa tako povezan, da izgleda skupek vseh točk kot točno omejena celota.

Za točke sporeda lahko uporabimo vse, s čimer človek lahko izraža svoje misli in hotenja množici. To bi bilo n. pr. z govorom, z govorskim zborom, z deklamacijo, z recitacijo, z dramatskimi prizori, s sliko (kino, skioptikon, projektoskop, s pantomimo, z ritmičnim plesom) težje ali sila zanimivo, itd. Vse to lahko krasno kombiniramo, n. pr. recitacijo z glasbo, govorski zbor s sliko ali senčno sliko, deklamacijo z ritmičnim plesom itd.

Pestrost je pač odvisna od domišljije sestavljačev programa. V naslednjem hočemo podati nekaj drobnih praktičnih navodil za prireditelje, kaj naj izbirajo in kako naj izvedejo izbrane točke. Menimo, da bo s tem kolikor toliko v pomoč marsikomu, da bo na osnovi tega lahko gradil kaj več.

1. Spored.

V prvi vrsti je treba sestaviti spored. Pri tem je treba vzeti v poštev več stvari: vodilno misel, sodelavce, občinstvo, možnost izvedbe.

Vse to je treba dobro pretehtati ob sestavi sporeda. Nikdar ne sme biti na sporedu niti ene

točke, ki ne bi imela vodilne misli vsega večera. Prav tako ne sme biti točke, ki bi se križala z našimi organizacijskimi smotri. To se pravi, če priredimo n. pr. večer o miru, ne bomo vstavili v program kake improvizacije »Mladih vojakov«, ki se križajo z našo vzgojno metodo, z našo mislijo in so v opreki z namenom večera o miru.

S tem, ko sestavimo ali šele sestavljamo program, moramo že določiti nekoga, ki bo vso stvar vodil in bo za njo moralno odgovoren. Enemu je treba dati v roke vse niti, ki vodijo od celotne, enotne harmonije k vsakemu posameznemu sodelavcu. Ta prevzame nekako tako vlogo, kakor pri igri igrski vodja (režiser). Delo vodje večera je skoroda isto, kakor delo igrskega vodje, le v toliko je še poostreno, da mora tukaj paziti, da posamezne točke, ki so subjektivno različne, niso podane v celoti razmetano, temveč smiselno in skladno. Tako, kot mora igrski vodja paziti na skupnostno igro (Zusammenspiel), tako mora razgibati dejanje podajanje vseh točk z ozirom na celoto večera. Pri tem pa mora paziti na čim večjo pestrost in vzgibanost.

Vodja večera po določenem programu poišče sodelavce. Na nekaj pa moram tukaj prav posebno opozoriti. Marsikdaj določijo kako točko, ki zahteva sila veliko ljudi (n. pr. skupinska slika z govorskim zborom) — pri tem pa ne mislijo, da ne bo dovolj zmognih sodelavcev. Ko so že vaje v teku, se šele opazi, da bo premalo ljudi. Točka je dobra — ljudi pa ni. Kaj storiti? Navadno si mislijo vodje: »Bo že nekako!« in rinejo stvar dalje. Posledica je, da točka, ki je po svoji notranjosti silna in zahteva tudi silen aparat, izpade strašno kilavo, ko nastopa mesto množice kakih deset samostarjev. Točka, ki bi bila efektna, vzvišena — izzveni v prazno. Od vzvišenega pa do smešnega je pa samo en korak. Na to je treba pomisliti.

Zato je treba vzeti v poštev le take točke, pri katerih se lahko s popolno sigurnostjo računa na dovoljno število zmognih sodelavcev. Ker če se začnemo enkrat loviti — potem se bomo težko uravnotežili in bomo bržkone omahnili.

Prav tako se je treba ozirati na občinstvo, ki bo predvideno posetilo večer. Vsak kraj pozna svoje ljudi in se boste vedeli po tem ravnati. Na Štajerskem recimo vžge kaj drugega bolj, kakor na Gorenjskem. In na Notranjskem spet kaj drugega kakor na Dolenjskem. Za tipično delavski kraj je potrebno drugo podajanje, kakor za kmečko vas ali tržane, itd. Predaleč bi me zavedlo razpravljanje o tem — menim, da v svojih krajih dobro poznate svoje občinstvo in boste zaslutili kaj jim ugaja. S tem seveda ne trdim, da morate trški jari gospodi servirati omledno malomeščansko operetnost (ta jim pač najbolj ugaja) — rudarju pa samo revolucionarne borbe. O, ne! Samo to, kar je v našem duhu. Bolj vzgojena publika bo sprejela tudi težje stvari, dočim bo manj vzgojena oz. skvarjena publika take stvari odklonila. Morate jim dati pač bolj lažje razumljive točke.

Z dramatiko ne bomo Bog ve kaj vzgajali — z večeri pa lahko v tej smeri kaj uspešno delamo.

Kako pa naj bi bili taki večeri zaokroženi? Spored je treba razdeliti v tri dele:

1. Uvod (priprava gledalca),
2. osrednji glavni del (doživljanje),
3. zaključek.

Uvod

Lahko je sestavljen iz več, a največ treh točk. V njem je treba kratko in jasno podati misel vsega večera. V uvodu pripravimo gledalca na misel vse prireditve.

Za uvodne točke so najbolj primerne: deklamacija, recitacija. Uvod naj bo efekten. Zelo bi priporočali kombinacijo deklamacije s senčno sliko ali pa močno recitacijo z rahlo spremljavo glasbe.

Nikdar pa ne smemo za uvod — kar je marsikje navada — dati kake muzike. Prav tako bi bilo težko s pevskim zborom. Gledalca s tem prej raztresemo, kakor pa poglobimo. Nikakor ga pa ne usmerimo v to, kar hočemo podajati — ker moramo računati na dejstvo, da imamo pred seboj navadno zelo nemuzikalno občinstvo. S težko smiselno kompozicijo ga bomo utrudili, ne bo je razumel — za to, da bi pa ljudem dajali plesne točke in marše, pa nismo. V poznejšem poteku za vmesno razvedrilo lahko brez skrbi damo kake točke lažje glasbe, če ni večer preveč resen — nikdar pa za uvod ali celo kot prvo točko.

(Bomo nadaljevali.)

Kardinal Verdier:**„Dolžnost vseh je...“**

V zadnji številki »Delavske Pravice« smo prinesli poročilo o stališču francoskih krščanskih strokovničarjev k delovanju in programu nove francoske vlade. Stališče francoskih strokovničarjev smo mogli popolnoma razumeti, ker smo tudi sami vedno trdili, da spricho težkega socialnega položaja, razcepljenosti delavstva in neiskrenosti raznih socialnih programov, more biti za delavstvo in za vse delovno ljudstvo prava rešitev samo v požrtvovalnem in odločnem delu pri socialnih reformah in v združevanju delavstva proti izkoriščanju. Vedno je bilo naše stališče to, da se morejo katoličani le z delom in popolnim razumevanjem nalog sedanjega časa uveljaviti, da morajo povsod, kjer gre za uveljavljanje novega socialnega reda, sodelovati, pomagati, biti prav za prav s svojim požrtvovalnim delovanjem na prvem mestu. Vsakršna demagogija pa ubija samo tistega, ki jo oznanja, ne koristi dotičnemu in ne škoduje drugemu! Ne bomo nehali tega poudarjati in vedno bo krščansko socialistično delavstvo moglo biti ponosno na to, da ni nikoli nasedalo kramarjem in sejmarjem, ki z velikim bobnanjem oznanjajo le svoja socialna načela in straše vsakogar, ki bi ne šel za njihovimi praznimi gesli, temveč da je šlo svojo pot neodvisno, sledeč lastnemu prepričanju. To prepričanje je vedno bilo v tem, da je moč delovnega ljudstva in njegova bodočnost v skupnosti vseh, ki hočejo nov družabni in gospodarski red, da je treba zato požrtvovalnega dela in iskrenosti, ne pa praznega govorenja in tajinstvenega namigavanja.

Nič nas ne vznemirja, če se nekateri radi tega vedno znova razburjajo. Vemo, da nekateri tega nikoli ne bodo prav razumeli, ker za važnosti in pa tudi resnosti časa in vprašanj, ki se pojavljajo, nimajo pravega občutja. Upravičeno smo v zadnji številki zavrnili napade »Slovenca« na naš list in ugotovili, da je samo v njegovo škodo, ako o novem političnem položaju v Franciji poroča samo s stališča skrajno desničarskih listov, ne pove pa nič o tem, kakšno stališče so v tem pogledu zavzeli katoličani. Kdor se sam ne zanima za to vprašanje, bi namreč mogel imeti čisto napačen vtis, da je stališče vseh francoskih katoličanov enako dotodanjemu stališču »Slovenca«. Dne 1. julija 1936 pa je »Slovenec« priobčil poslanico kardinala Verdierja francoskim katoličanom in poročal po katoliškem dnevniku »La Croix« tudi o stališču drugih katoliških javnih delavcev. Poslanico so priobčili tudi listi francoskih krščanskih strokovničarjev. Kardinal Verdier opozarja vse katoličane na napake današnjega socialnega reda in potrebo po njegovi prenovitvi. »Če bi bili navodilo papežev boljše razumeli, bi se bili ognili velikega zla, ki ga danes trpimo,« pravi kardinal. Na dolžnosti, ki jih imajo katoličani pri uveljavljanju novega reda, opozarja! Sami se moramo najprej potrkati na prsa spricho pomanjkljivosti našega socialnega reda! Pozabimo na strankarske rešitve težkih socialnih vprašanj, kliče kardinal! Omogočajmo mirno rešitev teh problemov! (Francoska desnica je hotela s skrajnimi sredstvi preprečiti prevzem oblasti od večine ljudstva izvoljeni vladni večini.) Pustimo osebno nerazpoloženje ob strani! Žrtvuemo politične koristi, osebno udobnost! Vprašanja naj rešujejo tisti, ki so poklicani (»normalne institucije«), za to: parlament, vlada, stranke! Mir, vernost, široko razumevanje in prava katoliška svobodnost leže v besedah kardinala.

Prevod v se poslanice kardinala-nadžkova Verdierja glasi:

Oklic katoličanom.

V teh težavnih in žalostnih okoliščinah, v katerih živimo, Vam Vaš škof dolguje tele nasvete: Najresnejši problemi se stavlja v tej dobi. Kljub zboljšanju, ki je bilo doprinešeno, teži beda, povečana s svetovno krizo delovno ljudstvo. Mnogo árogramov je predloženih po vseh šolah in vseh strankah.

Ali lahko pokličem v spomin, da je Cerkev po papežu Leonu XIII, pred približno 40 leti in nedavno po Piju XI. obsodila napake našega socialnega reda in vpoklicala v spomin svetu (ljudem) to, kar prava pravičnost in pametna enakost zahtevata za dobrobit delavca. Če bi ta navodila boljše razumeli, bi veliko zla, ki ga trpimo, bilo odvrnjena.

Spricho pomanjkljivosti našega socialnega reda se moramo najprej mi potrkati na prsa in vsem spricho neredov, ki se množijo, pokličem v spomin besedo Kristusa: »Naj tisti, ki je brez greha, prvi vrže kamen.« Toda ko smo to priznali, se vrzimo vsi na delo, kajti vesti vseh se stavlja v tem trenutku težka dolžnost: dolžnost za vse, za delodajalce in za delavce, za meščane in za kmete, za moraliste, za dušne pastirje in za vernike je odločno pomagati pri rešitvi gospodarskega problema, ki nam povzroča skrbi. Vse splošno trpljenje ga stavlja v prvo vrsto in mu daje posvečen značaj. Pač je res, da ima ta problem tehnične, politične in druge strani, ki presegaajo našo kompetenco.

Toda vsi, ki smo pustili ob strani strankarske rešitve, imamo dolžnost ustvariti ozrače miru in bratstva, v katerem bodo mogli kompetentni ljudje

Občni zbor strokovnega odbora kovinarjev

V nedeljo, 5. julija popoldne so se na Jesenicah, v središču naše železarske industrije zbrali delegatje - kovinarji na občni zbor strokovnega odbora kovinarjev. Navzočih je bilo 20 delegatov, ki so zastopali strokovne skupine kovinarjev, včlanjene v JSZ.

Poročilo predsednika.

Uvodoma je tov. predsednik Pukšič ugotovil, da se zbori niso vršili redno vsako leto, vendar pa je ožji odbor kljub temu delal. Razmere so bile namreč take, da ni bilo mogoče začeti s podrobnim in sistematičnim delom na študiranju vseh vprašanj, ki prihajajo v poštev za kovinarsko industrijo. V svojem poročilu je omenjal, da bo treba delu v strokovnih odborih posvetiti vso pažnjo. Delavstvo bo namreč le takrat moglo uspešno braniti svoje pravice, kadar bo strokovno dovolj naobrazeno. Zato bo v dogledni bodočnosti delo strokovnih odborov velike važnosti. Dalje bo treba velike koncentracije delovnih sil tudi zaradi tega, ker bo industrija upravičeno ali ne, skušala izrabiti položaj, ki pri nas postaja v zadnjem času bolj in bolj pereč glede ogromnih novih naprav v Zenici.

Poročilo tajnika.

Poročilo tov. tajnika Rozmana je bilo precej obširno in priobčujemo zato le glavne navedbe.

Važnost strokovnega odbora.

Tri leta nas ločijo od zadnjega občnega zbora strok. odbora kovinarjev. Da se nismo sestali, je bil vzrok v tem, ker so tako nekateri smatrali, da to delo ni posebne važnosti. Vendar se je odbor kljub vsem težavam sestajal k sejam in razmotrival vprašanja, ki so bila važna za kovinarsko stroko. Svoje delo je celo nekoliko razširil in sodeloval skupno s strok. odborom rudarjev. Stroke, ki nimajo strok. odborov, tudi nimajo med seboj nobene povezanosti. Skratka pri njih ni nobenega enotnega dela, ki je v teh časih tako nujno potrebno. Razmere so namreč take, da zahtevajo koncentracijo vseh sil in sodelovanje vseh, ki so organizirani, ne samo v osrednji organizaciji JSZ, marveč za vsako stroko posebej.

Število kovinarskega delavstva.

Kovinarska industrija je danes najbolj važna. Ne zaradi števila zaposlenega delavstva (cenjeno je, da je v kovinarski industriji zaposlenega delavstva nad 14 milijonov), in to 2 milijona v produkciji kovin, 12 milijonov pa v industriji, v kateri se kovine predelavajo. Med temi je 3 milijone brezposelnih. Pri nas v Sloveniji imamo v težki kovinarski industriji zaposlenih okrog 3000 delavcev, v lahki pa 6400, skupaj tedaj okoli 10.000 delavcev. Težka kovinarska industrija pri nas trenutno ne pozna brezposelnosti. Lahka kovinarska industrija pa je n. pr. imela leta 1931. zaposlenih 8545 delavcev, v letu 1936. pa 6444 delavcev. Približno eno četrtino je tedaj brezposelnih, to pa zaradi vpliva na ostale industrije, kakor tudi na celoten razvoj človeštva, na socialne, gospodarske in politične razmere v svetu. Pomislimo pri tem samo na oboroževalne industrije. Ali ni delavstvo, ki proizvaja vsakovrstno orožje za vojno, najbolj

študirati z jasnim pogumom ta tako trnje, težak problem.

Žrtvovati moramo svoje mržnje in politične ali socialne koristi in v neki meri celo naše osebne interese temu socialnemu miru. Dolžni smo pošteno reči to, kar nam naša vest zapoveduje kot najboljše rešitev problema in pustiti potem našim normalnim institucijam skrb, da izvedejo učinkovite in pravične mere. Izven te poti je zmeta, nevarnost, prepad.

Zunanje nevarnosti, ki nas ogrožajo, strahota bratskih bojev, ki so na koncu te poti pretiranega individualizma, razsipanje ogromnih in vsakovrstnih bogastev, ki jih ima naša dežela in ki jih, po priznanju vseh, se drugi narodi ne morejo odreči, da zagotovijo mir in svoje blagostanje, in končno večno poslanstvo Francije, ki je v tem, da je glasnica resničnega napredka — vse to zahteva od pravega kristjana, od Francoza, ki je vreden tega imena, od človeka, ki resnično ljubi svojega brata, da spet upostavi med nas mir, slogo, resnično bratstvo in da se brez obotavljanja in pogumno loti uvedbe novega reda, katerega vsi hočejo.

interesirano na tem, da se to ne bi izdelovalo. Da bi se gradile stvari, ki so človeku v korist in ne v pogubo. — Seveda je marsikje ta čut tudi precej zamegljen. V teku zadnjega časa namreč vidimo, da se produkcija te industrije veča in to vse skoraj izključno na račun oboroževanja posameznih držav.

Produkcija v naši državi.

Za našo državo nimamo točnih podatkov v tonah, marveč samo indeksne številke, ki prav tako kažejo porast in padec produkcije, ko v svetovni proizvodnji: 1929 — 100, 1930 — 84, 1931 — 70, 1932 — 45, 1933 — 44, 1934 — 45, 1935 — 64.

Delavstvo v službi miru.

Zato je še posebno važno, da so kovinarji, ki morajo izdelovati orožje, najbolj v službi miru in morajo zahtevati, da se izdelujejo stvari, ki bodo človeštvu prinašale srečo in blagostanje,

Sodobna tehnika in delavstvo.

Mnogi dolžijo stroje, da so vzeli kruh milijonom delavstva. Kajti industrija najbolj trpi na brezposelnosti. Racionalizacija gre v vseh smereh do skrajnosti in omogoča ogromno produkcijo z izjemoma majhnim številom zaposlenega delavstva. Stroj je v tem pogledu pravi blagoslov. On omogoča delavcu, da lažje in z manjšim naporom izvrši delo, krajša delovni čas. Ako te dobrine, ki jih od sodobne tehnike imamo, kot se najbolj vidi v kovinarski industriji, ne rodijo za človeštvo, predvsem pa za delavstvo pravih sadov, je iskati vzroka nekje drugje. In to v današnjem neurejenem in nezdravem gospodarstvu in v krivičnem socialnem redu, proti kateremu se najbolj borimo ravno mi krščanski strokovničarji.

Kolikšna je naša aktivnost?

Kako je v tem pogledu pri nas. Ali se zavedamo vloge in odgovornosti, ki jo imamo? Ali je delavstvo tako organizirano, da bo sposobno ubraniti se krivic, ki se mu vsiljujejo, kakor tudi, da bo istočasno znalo graditi nov družabni red. V tem pogledu odgovori niso zadovoljivi. V marsičem je seveda boljše, kot je bilo pred leti. Tako moramo reči, da so Jesenice in Javornik med najbolj aktivnimi, kakor tudi borbenimi od vseh strokovnih skupin kovinarjev. V tem je tudi vzrok, da vzdržijo take razmere, kakršne so, ki so vsaj za silo ugodne.

Razvoj članstva

je v zadnjih 6 letih šel tako-le:

1930 — 280, 1931 — 410, 1932 — 550, 1933 — 420, 1934 — 430, 1935 — 500, 1936 — 759. —

Obratne zaupnike smo v letošnjem letu uveljavili v sledečih podjetjih: Jesenice — 4, Javornik — 3, Guštanj — 1, Kamnik — 3, Ljublj. art. — 1

Naš uvoz kovin in kovinskih izdelkov je znašal l. 1935. 99.295 ton v vrednosti 346.490.000 dinarjev — izvozili pa smo 822.182 ton v vrednosti 497.263.000 Din (rude, bakra in svinca).

Važno je dalje tudi vedeti, kako se je kretal indeks življenjskih potrebščin. Ta je že od l. 1931.

Drobne vesti

V prebarvani JNS so se sedaj zbrali z Živkovičem na čelu ljudje, ki so šest let vladali državo in jo pripeljali gospodarsko in politično na rob prepada. Nekateri izmed njih se tudi javno, ne le za zaprtimi vrati, izjavljajo za diktaturo in za fašizem. Bivšemu generalu Živkoviču gotovo blestijo veliki vzorniki: Primo de Rivera, Pilsudski, Mussolini, Hitler. Tako smo dobili vendarle tudi v Jugoslaviji odkrito fašistično stranko, »veliko« vsedržavno stranko, kateri so pripravljena tudi »demokrati« in »samostojni kmetje« s Kramerjem, Pucljem in drugimi na čelu kot zastopniki slovenskega plemena. Izgleda pa, da jih je vse skupaj kongres tako utrudil, da do jeseni ta nova stranka še ne bo nič napravila, kakor izjavljajo vodje, ki gredo do tedaj vsi v »banjek«. Kmet in delavec pa morata prav sedaj najbolj garati, če hočeta sploh živeti.

»Zadovoljni smo«, je dejal minister Janković na shodu JRZ v Podravski Slatini, »da je Peter Živković izbran za predsednika JNS, ker je tako odgrnjena skrivnostna zavesa, ki ga je ovijala celih 18 let. Sedaj pa je iz poltme prišel na polno svetlobo. Sedaj vsi vemo, kje je in kaj hoče.«

»Kaj hoče«, je dejal minister Djordjević na shodu na Ubu, »je edini pošteno in odkrito povedal dr. Maček. Nam ni treba, da se z njim strinjamo. Hrvaški del naroda je obveščen o tem, kaj se hoče, a drugod se je resnica o tem skrivala. Srbske stranke morajo enkrat povedati, ali priznava narodno edinstvo, ali federacijo, ali hočejo povrnitev v leto 1918. — Edini sporazum opozicije je v tem, da hočejo svobodne volitve za ustavodajno skupščino, nekateri srbijski politiki pa tudi o tem drugače mislijo. Čas pa je, da politiki jasno in odkrito povejo, kakšen je položaj in kaj hočejo.«

Cena pšenice naj bi se povišala na 200 Din — tako hočejo zastopniki kmetov v vladi. Gospodarski svet ministrov je razpravljal, kako dvigniti ceno pšenice, ki znaša sedaj 107 Din. Vlada namerava v to svrhu dati 90 milijonov dinarjev.

»Zveza narodov ne more nič napraviti.« Tak odgovor more nesti abesinski cesar »svojemu« narodu, če bo res šel nazaj v Afriko. Skupščina je izglasovala resolucije, v katerih priznava svoj popoln polom v sporu z Italijo glede Abesinije, predlaga ukinitve sankcij, čeprav dežele same Italiji izrecno ne priznava. Dejansko pa je s tem Abesinija tudi formalno italijanska. Cesar je sicer dobro izpraševal vest zastopnikom kulturne Evrope in ponovno protestiral, a kulturnih državnikov se vse moralne utemeljitve niso prav nič prijele. Cesar je moral kar hitro odriniti iz Ženeve, ker bi ga sicer izgnali, kot so italijanske častnikarje.

Mesto Gdansk, ki je sedaj še vedno svobodna luka pod nadzorstvom Zveze narodov, bo kmalu

v stalnem padanju. Seveda še daleko ne v pravem sorazmerju s padanjem delavskih plač.

Povprečne indeksne številke so bile: 1931 — 148,4, 1932 — 142,1, 1933 — 145,5, 1934 — 135,1, 1935 — 129,5.

Poročila o delovanju in razvoju posameznih skupin so podali tov. delegatje. Zelo razveseljiva so bila poročila o podpornih fondih, ki gredo pri nekaterih skupinah že v deset tisoče dinarjev. V ostalem pa so orisali borbe in težave, ki jih imajo tako s podjetji kakor tudi s tistimi delavci, ki ne gredo v vrste organiziranega delavstva.

V ožji odbor so bili izvoljeni: predsednik Pukšič Lojze; podpredsednik Gerdej Rudi, tajnik Rozman Joško, odbornika Stovre Ivan in Grčar Ivan.

Sklenilo se je: Ožji odbor se bo sestajal k sedam redno vsak mesec. Širši odbor, v katerega imenujejo vse strokovne skupine kovinarjev po enega člana, pa najmanj štirikrat na leto. Strokovni odbor kovinarjev priredi za zgornji gorenjski del — 26. julija delavski tabor pri Sv. Križu nad Jesenicami. Skrbeti je treba, da bodo vse strokovne skupine uvedle podporne fonde. Dalje naj naš delegat v predsedništvu kršč. kovinarske internacionale skuša doseči, da bi se seja predsedstva kršč. kovinarske internacionale v l. 1937. vršila v Sloveniji. — Strokovni odbor kovinarjev JZS je s tem zborom dobil novega pogona in novih smernic za delo v tej važni in pomembni stroki našega delavstva.

združeno z Nemčijo. Tako je izjavil predsednik Gdanska nar. socialist Greizer v Ženevi pred polno dvorano in udaril ob mizo. To bo spet nova breca v Zvezo narodov, ki je do danes žal le še shajališče za produkcijo intrig in prevar, resnična politika pa teče daleč stran od te papirnate stavbe.

Bivši poslanik v Jugoslaviji Kjosejvanov, ki je sedaj bolgarski ministrski predsednik, je malo spremenil svojo vlado. V drugi polovici oktobra bo izvedel volitve za zakonodajno skupščino. Izgleda, da se države okoli nas malo hitreje vračajo v redne razmere kot pri nas.

Češkoslovaška vlada je prepovedala prehod olimpijske štafete za Berlin skozi Češkoslovaško. Vzrok je v tem, ker so Nemci narisali zemljevid za to štafeto brez Češkoslovaške ozir. jo napravili za nemško in ker so objavili, da bosta štafeto spremljala dva aeroplana, pa o tem niso nikogar obvestili. — Dvemilijardno posojilo za obrambo države je podpisano že do višine 1.900 milijonov čeških kron. Uspeh je popoln.

Tovarišu Slavku

Bohinj, 6. julija.

Našo skupino je objela bridka žalost. Kdor ima žilavo zdravje, kot si ga imel ti, Slavko, si lahko dene kamen pod glavo in vendar sladko zaspi. Ako pa dobi kamenje še za odejo, ga stre, čeprav ima mlade moči. Tovariš, strašne muke so te čakale pred pragom večnosti. Prenašal si jih kot junak, zrl si mirno smrti v obraz, ki jo je priklicala gola brezbržnost. Vedno si bil preganjan, zaničevan, dasi plemenit po srcu. Zdaj pa si odšel v deželo miru, kjer utihne vsak razredni boj. Sredi ljubljanskega polja boš snival večne sanje. Zapuščen bo tvoj grob, na njem ne bodo cvetele rožice. Saj je tudi grob tvojega očeta zapuščen sredi zelenih vrhov Selške doline. Nihče ga ne bo obiskoval. Samo sonce, ki bo plavalo po nebeškem svodu, bo tvoj obiskovalec. Enako toplo bo sijalo nate, kot na grob bogataša, za čigar koristi si daroval mlado življenje. Ob Tvojem grobu bridko plaka Tvoja stara mati. Hodili so ogledovat kamenje, ki te je zasulo, nihče pa se ni sklonil k njej in ji rekel tolažilno besedo. Mrzli brezčutni svet že ugiba: »Saj bo dobila podporo!« Ali res ti skromni dinarji, ki jih bo dobila, odtehtajo dragoceno mlado življenje? Za Teboj pa plaka tudi 7 letni deček, ki si mu bil stric in njegov rednik. Zdaj pa bo ostal brez pomoči, ker nimamo zakona, ki bi taki siroti kaj pripoznal. V nemi boli so se poslavljali od Tebe Tvoji tovariši, vedoč, da se ne vidimo več v tej solzni dolini. Spomin na Tebe bo vedno živel v naših srcih. Naj bo nam vsem v opomin, da zaupamo le sebi. Kadar je ogroženo človeško življenje, disciplina odpove. Tovariši, naša dolžnost pa je, da se pobrigamo, da bo mati dobila, kar ji pripada. Ne čut maščevalnosti, kot bodo hoteli to označiti, ampak čut človečnosti nam veleva, da se vse stori, da bo pravici zadoščeno. Pa če je pri tem prizadet tudi V imenu vsega zavednega delavstva kličemo slovenski javnosti: Tako se pa ne damo! Spavaj mirno, Slavko, Tvoji tovariši so na straži.

To in ono

Fantovski tabor na Uršlji gori bo 18. in 19. julija. Podrobnejši spored sledi.

Izjava. V listu »Mlada pota«, št. 6, od 23. junija t. l., je bila priobčena moja izjava, ki naj bi bila plod razgovora s sodrujniki tega lista. V izjavi pa so nekatere netočnosti, na podlagi katerih bi mogel kdo to stvar zavijati in izrabljati. — Predvsem ni res to, da bi mi bil sestavek, ki je bil priobčen, predložen v pregled. Ako bi bila dana ta možnost, bi bil sestavek precej drugačen. V ostalem je bil govor o enotnem nastopu delavstva z ozirom na gmotne razmere, v katerih se delavstvo danes nahaja in glede stavk, ker je ravno v tem času izbruhnila v stavbeni stroki. Mnenja sem bil, da je tu treba skupnega nastopa, ker sicer delavstvo ne bo nič doseglo. Pri tem sem povdaril, da smo mi že pred leti zagovarjali sodelovanje z vsemi strokovnimi organizacijami, kolikor se tiče večjih mezdnih gibanj. Tedaj pa smo ravno od teh ljudi, ki danes to najbolj forsirajo, imeli največje ovire. Še danes je težko, ker se nam to na vseh koncih in krajih izrablja. Voditelji strokovnih organizacij še niso dozoreli, da bi znali ločiti ideje od krušnega vprašanja. Stvari sem hotel dati posebnega povdarka s tem, ko sem izjavil, da se bomo borili proti vsakomur, ki bi delal proti svobodi prepričanja in nam bi skrnil naše verske svetinje. To zato, ker mnogi naši marksisti tudi v čisto krušnih zadevah še danes gonijo svojo staro »farsko gonjo«. To morajo ti ljudje predvsem opustiti, če hočejo, da bo možno skupno delo, v kolikor se tiče krušnih vprašanj. — Joško Rozman.

Sv. Jedert. Letošnji praznik sv. Petra in Pavla je bil za našo št. Jedertsko župnijo izredne važnosti, kajti imeli smo v naši sredi kar trojnega jublanta, in to v osebi našega preč. g. župnika in duh. svetnika Josipa Lončariča. Imenovani obhaja namreč letos 60 letnico starosti, 35 letnico mašništva in 20 letnico župnikovanja v naši župniji. — Kot vzor duhovnika v svoji skromnosti in ponižnosti odklanja vse tozadavne čestitke, vendar si štejemo v dolžnost in čast, da mu kot stalnemu naročniku našega lista »Del. Pravice« ter velikemu dobrotniku in podporniku našega delavskega pokreta JSZ k njegovemu trojnemu jubileju najiskrejeje čestitamo ter kličemo: »Še na mnoga leta.«

Jesenice. Zdravniška služba. Za mesec julij se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 12. julija g. dr. Čeh Milan; 19. julija g. dr. Keržan Bartol; 26. julija g. dr. Čeh Milan. — Predsednik.

Slovenjegradec. V nedeljo, 12. julija, se bo vršil sestanek delavstva v dvorani posojilnice, na katero vabimo vse člane skupine in vse delavce iz okolice. Pokažimo, da smo tu, da se zavedamo svojega delavskega stanu.

Važno za vse skupine

Kljub opominu v zadnji številki »Delavske Pravice« nekatere skupine še do danes niso sporočile, koliko izvodov koledarčkov hočejo naročiti. Ne otežujte nam dela! Sporočite to čimprej! — Dalje pošljite tudi inserate za koledarček. Koledarček bo mogel iziti pravočasno le tedaj, ako bomo vsak svoje ob pravem času storili.

Vsi si želimo konca nepovoljnega stanja na denarnem trgu in iz tega izvirajoče gospodarske krize! Priznanje, ki ga po celi državi uživa slovensko denarništvo, temelji zlasti na vzorni urejenosti naših hranilnic, na gospodarnosti in vztrajnosti slovenskih hranilcev, ki so svoje denarne zavode dvignili do takega ugleda in pripomogli domovini do blagostanja!

Pomagajmo si sami!

Vlagajte svoje prihranke, vir blagostanja, v domači največji denarni zavod, to je

Mestna hranilnica ljubljanska v Ljubljani